

בלבבי משכן אבנה

לאנשים שרוצים להתקדם בחיים

הגג, ומשם תוכל לצפות בי כרצונך! מאושר ממנו לא היה! בכל עת מצוא הביט בעד החרך, צופה בשקיקה בהליכותיו המלכותיות של המלך, באסיפותיו עם שריו ויועציו, בסעודותיו עם אנשי חצרו. עינו לא שבעה מראות.

ביום מן הימים, הציץ מן החרך כדרכו וראה איך בן המלך האהוב עליו כנפשו ממרה פי אביו ומצער, ממאן הוא לציית ומחציף פנים, ושמע כיצד מצטער המלך ומתיסר - באין ברירה הדיר המלך את בנו מלבקרו עוד בהיכלו.

ויהי היום, זכה המסיק לביקורו של בן המלך. פתח בן המלך ואמר: "הן יודע אתה שאבי גרשני, אינו רוצה לראות פני, אבל אני, המו געגועי. שמעתי, שיש לך חרך בעלית הגג ודרכו צופה אתה בנעשה בטרקלין ורואה פני המלך. אנא, הרשני לעלות אתך והנח גם לי להביט דרכו!"

הזדעזע המסיק, וקרא: "אדוני הנסיך! מילא אני, אדם פשוט, כל מעיני במלך, אך איני מורשה לבוא לטרקלין - חייב אני להסתפק בהצצה מבעד לחרך. אבל אתה, הן בן המלך אתה, חביב עליו כנפשו, וגדלת בטרקלין מנעוריי! אתה, אין עליך אלא לבקש סליחה - ולשוב לכבודך ולמעמדך!"... והנמשל, כה נוקב!

עד כמה עלינו להזהר בכבודו של מלכינו - זאת נלמד מן הסיפור הבא:

סח הרה"ק רבי אשר מקראלין זצ"ל: כשהשתלטו הרוסים על פולין, מינו את המצביא פושקביץ' לנציב העליון, ובנו היה מפקד גדוד צבא. בביקורת שנערכה בגדודו נתגלו כמה ליקויים, והתרו בו לתקנם. ענה בגבהות לב, שהוא מקבל אחריות על הנעשה בגדודו. משלא תוקנו הליקויים דווח על המחדלים, ובית משפט צבאי החליט להדיחו ולגרשו לסיביר.

כעבור זמן ביקר הצאר בורשה, והנציב התחנן בפניו להמתיק עונש בנו, ולא ענהו דבר.

כשעמד לנסוע, התנפלה לרגליו אשת הנציב, ובכתה על גורל בנו. ענה הצאר: "הוא לא פגע בכבודי - הוא פגע בכבוד הכתר!" והנמשל, מרעיש כל לב! ■

בברכת שבת שלום, העורך

סיפור ולקחו

פרשתינו פרשת תצוה לכאורה מהווה המשך של הפרשה הקודמת פרשת תרומה, אך ההפרש ביניהם הן כה רב. כי בעוד פרשת תרומה עוסקת בדינים הנוגעים ל'חפצא' בנין המשכן באופן הראוי שתשרה עליו שכונה. פרשתינו לעמת זאת עוסקת בדינים הנוגעים ל'גברא' דיני קדושת הכהנים במה יתקדשו בכדי שיהיו ראויים לעמוד ולשרת לפני המקום במלאכת הקדש.

וכך פירש רבי יצחק ב"ר משה עראמה בספרו המפורסם עקידת יצחק (ויקרא שער סח), כי לפי שאהרן היה עתיד להצטוות על הדלקת הנרות, והלא אין לבא לפני מלך הכבוד להעלות נר אם לא בבגדי כבוד כראוי לעומד לפני מלך מלכי המלכים, לפיכך נצטווה בבגדי כהונה.

פרשיות אלו מהוות איפה הוראה כללית לכל יהודי באשר הוא, כשיהודי בן לממלכת כהנים וגוי קדוש נישגש לעבודת ה', אין די בכך ש'חפצא' יהא נאה, 'בית מדרש מפואר', 'ספרים יפים', 'נרות שבת על גלילי כסף ועמודי שש', וכיוצא. אלא גם ה'גברא' צריך לנקות את עצמו מכל שרשי הרע וענפיהם, כראוי למי שעומד ומשרת לפני מלכו של עולם.

והנה משל: סח הרה"ק רבי זושא מאניפולי זצ"ל לאחיו הרה"ק ה'נועם אלימלך' זצ"ל, ומרעיש הוא כל לב:

מעשה במלך גדול וחכם, טוב ומטיב, שבני מדינתו אהבוהו למאד. היה שם עשיר מופלג, שחשב: מה בצע בכל עשרי, מוטב שאתקרב למלך ואהנה מזיוו. חיטל כל עסקיו ועלה לעיר המלוכה, בא לשערי הארמון וחקר כיצד יוכל להתקרב אל המלך. הודיעוהו, שאין הדבר אפשרי. לאחר רוב הפצרות, גילו שמחפשים מי שייסיק את התנורים בארמון. מלאכה קשה ומפרכת, לחטוב עצים ולשקוד על הסקתם, לגרוף את התנורים ולהשגיח על חומם. ברם, מרוב היתוטו לא השגיח בקושי. שקד על המלאכה במסירות מופלאה, עד שהמלך תמה מי המסיק החדש המפיק חום נעים כל כך. סיפרו על האדם שפיזר כל הונו ויתר על עשרו, כדי לשרת את המלך. הורה שיביאוהו לפניו, ולאשרו לא היה גבול. שבחו המלך, ושאל לרצונו. ענה ואמר: "לא אבקש מאומה, אלא לראות פני מלכי בתדירות!"

אמר המלך: "לא אוכל להרשותך להסתופף בטרקליני. אך זאת אעשה. נקוב חור זעיר בעלית

נושאים בפרשה

תצוה - כתיב

"כתיב למאור" פרש"י "הזיתים כותש במכתשת ואינו טוחן בריחים, כדי שלא יהיו בו שמרים". וכשם שטוחן ענינו לקיחת דבר שלם והפרדתו לחלקים כעין מעין זה ענינו של כתיב אולם לא בצורה של טחינה אלא כתישה המפרדת את הטיפה מן הזית.

שורש לשון כתיב 'כת' - היפוכו 'תך' לשון תוך. התוך נפרד. ומשורש כך יש כיתות כיתות, עדרים עדרים, "עדר עדר לבדו". כי כאשר ההפרדות היא חיצונית זהו טוחן, אולם כאשר ההפרדות היא פנימית זהו כיתות כיתות, שהיפרדותם "בתוך" שלהם בבחינת "ממעיק יפרדו", בשורשם. וזהו המושג כתב כתיב כי כל ענינה של כתיבה עיקרה אותיות נפרדות

(המשך בעמוד ה')

יציאת לפי ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	
6.49	6.09	5.07	ביתר
6.49	6.09	4.56	ירושלים
6.47	6.07	5:04	צפת
6.46	6.11	5.12	תל אביב
6.58	6.22	5.15	LA
6.53	6.22	5.20	NYC
7.40	7.00	5.58	PANAMA
8.55	8.13	7.14	SAO PAOLO
8.49	8.15	7.08	BEUNOS AIRES

נא לשמור על קדושת הגיליון

מן הנלמד בכולל מתוך שיעורו של מורנו ורבינו הרב איתמר שורץ שליט"א

שיעור כללי בענין מחלפי סעודתייהו, וגדר מצות משלוח מנות

להחזיר את אותו משלוח מנות בדיוק לזה שנתן לו, ואמנם הפוסקים דנו במתנה ע"מ להחזיר, או באופן שאמר התקבלתי, אך נידון הנ"ל הוא באופן ששמעון רוצה להחזיר לראובן את אותו משלוח מנות.

הטהרת השולחן כתב שאין דרך שמחה בכך, כל-מר שאין זו צורה של שמחה, ומדין ימי משתה וש-מחה, דחלק מהמשלוח מנות, וחלק מהתענוג זה גדר של שמחה. אבל יש לדייק דהנה כאן בסוגיא נאמר "מחלפי סעודתייהו אהדדי", ולמה החליפו ולא החזיר לו אותה סעודה עצמה, ומשמע שא"א להחזיר את אותה סעודה.

ולפי הרמב"ם, נראה שיש בזה עוד נקודה בעומק טעם הדבר, דהיינו לא מצד הטעם של הטהרת השולחן, אלא שהרמב"ם סובר שזה חלק מגדרי הסעודה, וממילא אם ראובן נתן לשמעון, ושמעון מחזיר את מה שהוא נתן לו, אין זה מצורת הסעודה, שצורת הסעודה היא שמה שנשאר לי אני נתן, וכמו שמתבאר בדברי המג"א הנ"ל.

ועלה בידינו ד' חידושים בשיטת הרמב"ם בדברי הגמ' שמחלפי אהדדי:

- א. שאף עני חייב לתת משלוח מנות.
- ב. שאף שבשעה שהוא נתן אין לו יותר סעודה, אפילו הכי הוא חייב לתת.
- ג. שעל אף שזו סעודה שאינה מספקת לבעליה, חייב לתת.
- ד. שא"א להחזיר את אותו משלוח מנות עצמו שהוא קיבל, וזה מחמת דין סעודה שבו, שמדין הסעודה הוא לא יכול לתת את מה שהוא קיבל.

[ולכאורה] אדם כזה ששלח סעודתו לחבירו מחמת עוניו, ואין לו עתה, (אם חבירו לא ישלח לו בחזרה, דאין זה מוכרח שדינו כשושבינות כמבואר באחרונים), יהיה חייב לחזר על הפתחים בכדי לקבל סעודה.

והתמחווי שנתנים לעניים לכאורה אינם מחויבים לתת גם מנה שיוכל לתת לחבירו. ויש מקום לדון במי שגר בכפר יחידי (וכמו שדן הטהרת השולחן אם ככה"ג יכול לשלוח לאשתו) ואין מי שמוטל עליו לתת לו סעודה מה דינו].

שישתכר" שדין השתיה הוא חלק מדין הסעודה. ויתר על כן "וכן חייב אדם לשלוח שתי מנות". כלומר, השתי מנות הוא שיעור בסדר הסעודה ולא דין בפני עצמו של משלוח מנות. והיינו, שהרמב"ם כרך את שלושת הדינים בבת אחת, דין סעודה, ודין של שתיה שהוא חלק מהסעודה, ושיעור בסעודה, וכן דין של משלוח מנות הוא חלק מגדרי הסעודה שהוא צריך לצרף אחרים לסעודתו שלו.

וא"כ לפי"ז י"ל שהיה ס"ד שכל שסעודתו אינה מספקת, לכאורה יהיה פטור. והסברא בזה, דהנה לטעם הקודם שנתבאר הסברא היא כיון שבשעה שהוא ישלח, אז אין לו יותר סעודה, א"כ יש כאן פטור מעצם השילוח, וכפי סברת המג"א. אך לדברי האחרונים הנ"ל הסיבה היא, באותו מהלך אך בדקות, כיון שזו סעודה שאינה מספקת לבעליה. היינו, היות וחלק מגדרי חיוב הסעודה של לאכול ולשתות הוא גם לשלוח באותה סעודה, א"כ עד כמה שהסעודה תהיה באופן כזה שאם הוא שולח אזי הסעודה אינה מספקת לעצמו, ממילא יש כאן סיבת פטור בשיעור הסעודה.

ונפק"מ בין שני הטעמים הללו, באדם שיש לו שלש מנות לסעודתו, שאם הוא ישלח שתיים תישאר לו אחת. לפי הטעם הראשון, שעד כמה שהוא ישלח, אז לא תישאר לו סעודה, ולכן הוא פטור, הרי בהאי גונא ישאר לו מנה אחת לסעודה, ואם נאמר שמנה אחת זה שיעור מספיק לסעודה, א"כ בכל אופן ישאר לו שיעור לסעודה שלו עצמו. משא"כ לפי הטעם הנוסף שהגדרת הדבר היא שזו סעודה שאינה מספקת לבעליה, הרי בהאי גונא שתישאר לו מנה אחת, ודאי שאין זו דרך סעודה, ממילא עדיין יש כאן סיבה של פטור.

[ולכאורה יש מקום לדייק מהמג"א, דהוא מיירי באופן שמתארח ואינו עושה סעודה כלל, ולכאורה היה צריך להגיד חידוש יותר גדול, באופן שסעודתו אינה מספקת לבעליה, ומשמע שכהאי גונא לא נכלל בדבריו. ובשיטת הרמב"ם נראה שהוא כן חייב כפי שנתבאר].

אופן נוסף של חידוש בשיטת הרמב"ם. הנה דנו האחרונים, בהגהות טהרת השולחן (על שו"ע סי' תרצ"ה ס"ד), בראובן שנתן לשמעון משלוח מנות, האם שמעון יכול להחזיר לראובן את אותו משלוח מנות גופא. אמנם מעשים בכל יום שאנשים מקבלים ונותנים לשכן שלישי, אבל הנידון הוא

בגמ' מגילה ז' ע"ב, "אביי בר אבין ורב חנינא בר אבין מחלפי סעודתייהו להדדי". "אביי בר אבין ורב חנינא בר אבין", כן הגירסא לפנינו, ובקובץ שיטות קמאי הובא מספר המנהיג שגורס "אביי ורבא" מחלפי סעודתייהו להדדי. וג' שיטות בכ"ל לות נאמרו בדברי הראשונים בסוגיא זו:

א. שיטת הרמב"ם.

זה לשון הרמב"ם (מגילה פ"ב ה"ו): "וכן חייב אדם לשלוח שתי מנות וכו', ואם אין לו, מחליף עם חבירו, זה שולח לזה סעודתו, וזה שולח לזה סעודתו, כדי לקיים ומשלוח מנות איש לרעהו". מתבאר א"כ, שמה שהם היו מחלפים סעודתייהו אהדדי, מחמת שעניים היו, ומפני עניותם הוצרכו להחליף את סעודתם זה עם זה. ולולא עניותם, באמת הם היו נותנים כפי שראוי לתת מעיקרא דדינא, אבל כיון שהיו עניים, לכן הם נתנו סעודתם זה לזה.

ולדברי הרמב"ם יש לבאר מהי נקודת החידוש שמחלפי סעודתייהו אהדדי, בד' פנים.

החידוש הא', שהיה ס"ד לומר שעני פטור ממצות משלוח מנות, וע"ז קמ"ל, שמחלפי סעודתייהו אהדדי, והרי שאפילו שהם עניים, הם חייבים במצות משלוח מנות.

חידוש נוסף מתבאר לדברי הרמב"ם, דהרי מבואר במג"א [סי' תרצ"ה ס"ק י"ב] לשיטת רש"י ששמא מי שאין לו סעודה, לא חייב לתת משלוח מנות. וא"כ, כאשר מחלפי סעודתייהו אהדדי, הרי שהוא נתן את סעודתו לחבירו, ואם הוא נתן את סעודתו לחבירו, ברגע שהוא יתן לו את הסעודה, הוא כבר לא חייב במשלוח מנות. ונמצא כאן גלגל החוזר, קודם שהוא נתן לו את הסעודה, הוא באמת חייב לתת, ואחרי שהוא יתן לו, כבר אין לו סעודה, ואם אין לו סעודה, הוא כבר לא חייב. וא"כ היה צד לומר, שכל מה שאדם חייב לתת משלוח מנות, הני מילי אם כשהוא נתן, באמת יש כאן מצוה, אבל אם בשעה שהוא יתן פקע חיובו, אולי פטור, וע"ז קמ"ל שמחלפי סעודתייהו אהדדי ואפ"ה חייב בנתינה.

אופן נוסף של חידוש בזה, דהנה נתבאר בדברי האחרונים בשיטת הרמב"ם (שם) שכתב "כיצד חובת סעודה זו, שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו" זה דין סעודה, "ושותה יין עד

רוח שבמים שבמים - היגררות עם תנועתיות

הנגנון עוסקים ביסוד המים שעניינו היגררות, והרוח שבמים שבמים עניינו היגררות אחר היגררות עם תוספת תנועתיות. בפעם הזאת נבאר, בעזרת ה' יתברך, את הקלקולים הנובעים מיסוד זה, על פי חלוקת ארבעת היסודות.

עפר שברוח שבמים שבמים - חיים מבוהלים

יסוד העפר שברוח שבמים שבמים עניינו קביעות של היגררות. תכונת ההיגררות נעשית קבועה בנפשו של האדם, והאדם נגרר כל הזמן אחר כל דבר, גדול כקטן. ומכיוון שבכל רגע הוא נגרר אחר דבר אחר, הוא רץ בבהלה מדבר לדבר - חיים מבוהלים.

בפעמים הקודמות התבאר שככל שהאדם מלא יותר בפנימיותו הוא פחות נגרר אחר דברים חיצוניים, ולהיפך - ככל שנפשו של האדם ריקנית הוא יותר נגרר לחוץ. אדם שבקביעות נגרר כל הזמן - ברור שנפשו מרוקנת מתוכן אמיתית.

אדם כזה אין לו לא עולם הזה וכמעט לא עולם הבא, רח"ל. תוכן פנימי הרי אין לו, וגם את החיים החיצוניים של הנאות העולם הזה אין לו - כי הוא חי בצורה מבוהלת ורץ מדבר לדבר. ובצורה הזאת הוא אינו מספיק ליהנות מהנאות העולם ולהפיק מהם חיות.

מים שברוח שבמים שבמים - היגררות בלי גבול

יסוד המים שברוח שבמים שבמים הוא ריבוי של תנועה בהיגררות עד בלי גבול - גרירה אחר גרירה. על דרך כלל, לכל אדם יש גבול מסוים שבו הוא מפסיק להיגרר. אדם שנכנס לחנות לקנות דבר אחד, יכול להיגרר לקנות עוד כמה דברים, אך הוא לא יגרר בלי גבול עד כדי קניית כל המוצרים שבחנות. ההיגררות שנובעת מיסוד המים שבפרטות עניינה, שהאדם נגרר ונגרר ולא מפסיק. ההיגררות הזו אינה נעצרת אלא כאשר מציאות החיים עוצרת אותה בכה, כגון כשאין בכיסו די כסף לקנות כל כך הרבה מוצרים.

דוגמא נוספת: יש אנשים שתכונת הדיבור חזקה אצלם, ונגררים לפטפט הרבה על דא ועל הא. אדם שנגרר לשיחה בטלה, בדרך כלל מפסיק זמן מה - כל אחד לפי מידת היגררותו. אבל יש אדם שלא יפסיק עד שמשעה חיצונית יקטע את שיחתו, ולולי הגורם החיצוני יפסיק אותו, הוא ימשיך לדבר בלי גבול.

רוח שברוח שבמים שבמים - היגררות מהירה

יסוד הרוח שברוח שבמים שבמים עניינו המהירות או ריבוי התנועה שבהיגררות. פעמים רבות רואים שכאשר האדם נגרר לדבר כלשהו, לאחר שהוא כבר נכנס לדבר - תנועותיו הולכות ונעשות מהירות יותר ויותר.

כשהאדם עוסק בדבר שאינו נוגע אליו, והוא נגרר מכח התאוה לעסוק בו, המהירות וריבוי התנועה שלו נובעים מיסוד הרוח שברוח שבמים שבמים. לדוגמה, אדם רואה מרחוק דוכן שמתאספים סביבו אנשים. מכח ההיגררות הוא הולך לבדוק מה קורה שם, ומכח הרוח רגליו מריצות אותו לשם מהר. במיוחד זה ניכר כאשר אדם נגרר לעסוק בעניין לא לו - שיחה, פעולה וכדומה, שאז תנועותיו נעשות מהירות, דיבורו מהיר והוא מרבה בדיבורים או בפעולות לטובת או נגד העניין.

אש שברוח שבמים שבמים - התלהטות ההיגררות

יסוד האש שברוח שבמים שבמים עניינו התלהטות האדם בדבר שנגרר אליו. האדם נעשה 'אש' לדבר. אדם שכח האש שבפרטות חזק בנפשו, ברגע קל אפשר להצית את נפשו כך שהיא תתלהט אחר דברים, ואף כאשר הם אינם לא קשורים אליו כלל וכלל, אלא הוא רק נגרר לעסוק בהם.

לדוגמא, כשיש מחלוקת ח"ו לפעמים רואים אנשים שבקושי הספיקו להבין את שני צדדי המחלוקת לאשורם, וכבר הם נלחמים בעד אחד הצדדים בהתלהטות גדולה. באופן שנראה שהעניין שייך אליהם ממש באופן אישי. עד כאן ארבעת חלקי הקלקול של יסוד הרוח שבמים שבמים. בפעמים הבאות א"ה, נבאר את אופני התיקון, של ארבעת החלקים הללו. ■ [מתוך סדרת "ארבעת היסודות - יסוד המים" פרק ג']

(המשך מעמוד ב')

ג. שיטת הנימוקי יוסף.

שיטת הנימוקי יוסף [בשם יש מפרשים] בסוגיא זו, דמתל-פי סעודתיהו אינו מחמת שהיו עניים כדברי הרמב"ם. וזה לשון הנימוקי" (קובץ שיטות קמאי עמ' קיד) "מחלפי סעוד-תייהו, זה אוכל עם זה, כן פירש רש"י. ודעת הרמב"ם ז"ל לפי שהיו עניים ולא היו מספיקין לשלוח מנות, והיו מחליפין. ויש מפרשים שלא היו עניים, אלא שהיו משלחין כל כך זה לזה, עד ששלחו כל סעודתם".

והנה לשון הר"ן (מובא שם), "היו שולחים כל סעודתן זה לזה", משמע שמרוב עניותם, וזה היה כל סעודתם, ואפילו הכי הם חייבים. וזה מתבאר ע"ד הסברא שנתבארה בשיטת הרמב"ם, שיש נפק"מ אם זה כל סעודתו או חלק מסעודתו, ותלוי אם תישאר לו סעודה, דאכתי ישאר סיבת החיוב.

אבל בנמוקי" כתב בלשון אחר לגמרי, "שהיו משלחין כל כך זה לזה, עד ששלחו כל סעודתם", משמע א"כ בדברי הנימוקי", שהגדרת הדבר שהם היו שולחים עוד ועוד, עד שהגיעו ששלחו את כל סעודתם. כלומר, בסברא אדם לא שולח את הסעודה שראויה לו, אלא הוא שולח קודם את היתר שיש לו, אבל כאן הם שלחו לא רק את היתר שיש להם, אלא שיעור השליחות הגיע עד כדי כך שהם שלחו את עצם הסעודה עצמה.

ויש לבאר לפי"ז לדברי הנימוקי" ששלחו את עצם הסעודה עצמה, איזה חידוש דין למדנו מדברי הגמ', דזה ודאי שהגמ' לא ספירה מעשה בעלמא, אלא יש כאן חידוש של דין.

אופן א' שהיה אפשר להבין בשיטת הנימוקי", דהרי ידועה שיטת הבנין ציון (ס' מ"ד) שהארכי בה הפוסקים, בהא דכ"תיב "משלוח מנות", למה נאמר בלשון של "משלוח". ובבנין ציון צדד לומר, שזה מדין שליחות.

אמנם יש מהפוסקים שכתבו שאין זה מדין שליחות, כמ"ש בכף החיים (ס' תרצ"ה אות מ"א) שמה שנאמר לשון של משלוח, זה כמו "וישלח אברהם את ידו", "וישלח מביתו", ואינו לשון של שליחות. וא"כ מה שנאמר לשון של שליחות הוא נ"מ באופן שדן הרמ"א, דהיינו באומר התקבלתי, האם מהני או לא, שיש כאן רק שילוח, ואין כאן מקבל, אלא רק הוא שלח לו.

צד נוסף בלשון "משלוח" הוא מה שדנו הפוסקים בדין שלח ונאנסו, דבתשובת מר ואהלות (ס' מ"א) כתב שהסברא לומר שיצא הוא מחמת שיש גילוי של חיבה. אך יש מקום לומר, שזה מה שילפינו מהפסוק להדיא, "משלוח מנות", שיש דין של "משלוח", ובין אם הוא התקבל או לא התקבל, מ"מ אין זה חלק מהמצוה, אלא המצוה היא לשלוח. אמנם טעם הדבר הוא אולי מפני גילוי חיבה, כמ"ש המר ואהלות, אבל עכ"פ נאמר כאן מצוה של שליחות, ובוזה ששלח קיים מצותו.

יתר על כן י"ל, [ובעז"ה נחמד להלן בפרט בשיטת רש"י], שיש צד רביעי במה שנאמר "משלוח מנות" בלשון של שליחות, שהיה ס"ד שצריך להביא בידיו ולא בשליחות, וקמ"ל שאפילו בשליחות יוצא. ונמצא א"כ ד' צדדים בביאור הלשון "משלוח". ■ [קובץ שיעורים כללים ס' נח - המשך בשבוע הבא א"ה]

מה רצון ה' מאתנו

נצייר לעצמנו: אמא מבקשת מבנה הקטן שיביא לה בבקשה מים לשתות. הילד מביא לה כוס בלי מים ומסביר: הרי ביקשת מים, ואי אפשר להביא מים בלי כוס. אומרת לו אמו: נכון, אבל ביקשתי מים עם כוס ולא כוס בלי מים. עם כוס בלי מים אין לי מה לעשות!

הקב"ה מבקש מאיתנו מעשים שיש בתוכם מחשבה טהורה ולב טהור. המחשבה הטהורה והלב הטהור הם בחינת המים, והמעשים הם בבחינת כלי.

אדם שרק מנסה לטהר את לבו בלי לעשות מעשים - מחטיא בעצם את המטרה. משל למה הדבר דומה, אדם עובר ברחוב ורואה יהודי שנפצע קשה בתאונת דרכים וח"ו נוטה למות. הוא נעמד חצי שעה ומתכוון לקיים מצות הצלת נפשות. עד שהוא גמר לכוון דעתו, החברה קדישא כבר הספיקו לפנות אותו, הוא מת...

כי כוונה לבד איננה מספיקה, אבל גם מעשים לבד אינם העיקר. העיקר הוא: מעשים עם כוונה טהורה, עם לב טהור!

כדי להבין כיצד נראית עשייה ללא מח וללא לב, נצייר לעצמנו אדם העמל לפרנסתו, ובסוף החודש כשסוף סוף קיבל את משכורתו, הוא ניגש לחנות לקנות את הנדרש לביתו. והנה במקום לקנות מצרכי מזון, הוא חוזר הביתה עם סטים חדשים של כלים, חלביים ובשריים, לשבת וליום חול, לחג ולחול המועד, לכל תאריך הוא קנה כלים, אבל אין בבית אפילו פירור לחם להכניס בתוכם. את כל כספו הוא השקיע בקניית כלים חדשים לבית.

זהו מעשה חסר הגיון! ודאי שכלי יפה, כלי טוב, הוא דבר גדול, אבל צריך שיהיה מה לאכול בתוכו. אם אין מה לאכול, אין צורך בכלים. הנמשל [על אף שאינו דומה לגמרי למשל]: אדם שפועל מעשים ללא לב וללא מח, יש לו הרבה מאד 'כלים', אבל חסר לו את התוכן, אין מה לאכול. אדם שאין לו אוכל ויש לו כלים - בסופו של דבר הוא מת! הוא עושה מצוות, אבל אין שם נשמה, אין שם חיות, וזו בחינה של גוסס!

ר' פנחס מקוריץ התבטא, **שכאשר הבעש"ט הקדוש הגיע לעולם, העולם היה בבחינה של גוסס. מה הכוונה?**

בזמן הבעש"ט היתה ב"ה הרבה מאד עשייה, הרבה קיום, אבל היתה חסרה חיות פנימית. את נקודה זו מרחיב רבינו הרמח"ל לבאר בספרו זה: מחד מדת הזהירות, כמו שנראה להלן, שאדם מחוייב לקיים בפועל, להיזהר שלא לעבור ח"ו אפילו על סעיף קטן בשולחן ערוך. זהו בנין הכלים. ולאחר מכן עליו להכניס בתוך

המעשים עוד ועוד טהרה. לקנות כלים שהם הקיום בפועל, ובתוכם להכניס את האור, את הלב טהור, את המחשבה הישרה והטהורה.

מה נענה ביום תוכחה אם התרשלנו מן העיון הזה.

הרמח"ל חוזר ומדגיש כל הזמן את אותה נקודה: "מה נענה... אם התרשלנו מן העיון הזה", לא אם התרשלנו מתיקון המידות, לא אם התרשלנו מהטהרה, אלא מן העיון! אדם שנמצא במקום שישנם חולים ואינו מרפא אותם - אין עליו טענה, כי הוא לא רופא. הטענה היא: למה מראש לא למדת רפואה כדי שעכשיו תוכל לרפאות.

כשאדם יבוא לבית דין של מעלה, אי אפשר יהיה לטעון כלפיו: למה לא תיקנת את המידות. הוא יענה: כי לא למדתי אותן בעיון, וכיון שכך איני יכול לתקן. הטענה תהיה: למה לא עיינת!! מה נענה ביום תוכחה אם התרשלנו מן העיון הזה, לא מהקיום. אם אין עיון ממילא אין קיום, והתביעה מתחילה מהעיון.

זוהי הנקודה המודגשת שוב ושוב בדברי הרמח"ל: יש כאן עיון, ומכח העיון צריך להוליד את העשייה.

והנחנו דבר שיהא כל כף מִטֵּל עֲלֵינוּ, שְׂהוּא עֵקֶר מֵה' אֵלֵקֵינוּ שְׂוֹאֵל מֵעֲמֹנוּ.

זו עבודת האדם - לעיין בכל חלקי התורה. אדם שאינו מעיין כלל, גם לא בשאר חלקי התורה, יש עליו תביעה מדוע באמת לא עיין, אבל אדם שמעיין בחלקים אחרים מהתורה הקדושה, התביעה עליו הולכת וגוברת: יש לך כח עיוני, למה הפנית אותו רק לצד אחד.

למשל: אדם במשך כל ימי חייו לומד רק מסכת סוכה. מגיע פסח, ורח"ל הוא אוכל חמץ. למה? כי לא למד הלכות פסח. והנה יטען יהודי זה: אנוס רחמנא פטריה, לא למדתי ולכן לא ידעתי!

מה התביעה עליו? - נכון, אבל למה כל השנה אתה לומד רק מסכת סוכה? תלמוד גם מסכת פסחים, ואז תדע שבפסח אוכלים מצות ולא חמץ.

אדם שמשקיע את כל חייו בעיון בענין אחד - יש עליו סוג של תביעה. הקב"ה נתן לך מח, נתן לך כח ללמוד, מדוע הנך משקיע את כל כח העיון רק בנקודה אחת בלבד? מדוע לא פינית חלק מזמן העיון לעיין גם בסוגיות הללו?!

הַיְתָכוֹן שִׁיֵּעַל וַיַּעֲמַל שְׂכֵלְנוּ בְּחִקְרוֹת אֲשֶׁר לֹא נִיְתַחֲבַנּוּ בָּם, בְּפִלְפוּלִים אֲשֶׁר לֹא יֵצֵא לָנוּ שׁוֹם פְּרִי מֵהֶם, וְדִינֵים אֲשֶׁר אֵינָם שִׁיכִים לָנוּ. וּמֵה שְׂחִיבִים אָנוּ לְבוֹרְאָנוּ חוֹבְהַ רַבָּה, נַעֲזְבֶהוּ לְהַרְגֵל וְנִגְחִיחוּ לְמִצְוֹת אֲנָשִׁים מְלַמְּדָה?

חקירות אשר לא נתחייבנו בהם, כלומר: ישנן לפעמים חקירות שאינן נוגעות הלכה למעשה. דוגמא לכך הם דברי הגמרא בסנהדרין (עא ע"א): "בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב - דרוש וקבל שכר". אם כן, כאשר יש לפני האדם ספק בהלכות בשר וחלב, וגם ספק בהלכות בן סורר ומורה - איזו סוגיא עליו להקדים ללמוד?

ההלכה היא, ששלושים יום קודם החג שואלים ודורשים בהלכות החג, ומובא בראשונים שיש בזה נפקא מינה לדינא, שאם שני תלמידים שואלים את הרב שאלה הלכה למעשה, אחד שואל בהלכות החג ואחד שואל בכל התורה כולה - יש להקדים את השואל שאלה הקשורה לחג. ק"ו כשעומד לפני האדם ספק למעשה, והוא הולך לעסוק בהלכות בן סורר ומורה שלא היה ולא יהיה, רק דרוש וקבל שכר - שבודאי שוגה הוא.

ודאי שהקב"ה רוצה שאדם ילמד גם את פרשת בן סורר ומורה כדי שידרוש ויקבל שכר, אבל דבר ראשון על האדם ללמוד את מה שנוגע לו הלכה למעשה.

אם כן, הקב"ה נתן לנו שכל, ונתן לנו כח לחקור, לעיין. דבר ראשון שהוא מבקש מאיתנו הוא: תעינו בדברים היותר קרובים למעשה. אדם שיש לו כח עיון והוא משקיע אותו רק בסדר קדשים, כיון שלדאבוננו אין לנו כיום בית המקדש, אף שמצפים אנו שבכל יום ובכל עת יבוא משיח צדקנו ויבנה בית המקדש, אין זה נחשב שהוא מעיין בדברים היותר קרובים למעשה, כיון שראשית כל עלינו לדעת מה לעשות עוד לפני שהוא בא.

בפלפולים אשר לא יצא לנו שום פרי מהם. "פרי" הוא לשון תולדה, הלכה למעשה. אדם לומד איזו שהיא שיטת ראשונים שאיננה להלכתא ומפלפל בה. ודאי שקוב"ה חדי בפלפולא דאורייתא, ואדם שלא יעיין בתורה הקדושה לא יוכל להתעלות גם בעבודת ה', כמו שאמרו חז"ל "ולא עם הארץ חסיד" (אבות ב, ה). מי שינסה לעיין רק בענייני העבודה ולא יעיין בתורה הקדושה - אין אפילו צל של ספק שלא יצליח, אין כזו דרך!!

ברור אם כן, שאין כוונת הרמח"ל כאן ח"ו לשלול את עיון התורה הקדושה. הוא בא רק לטעון טענה מדוע את כל כח העיון אנו משקיעים במקום אחד. עלינו לקחת את אותו כח עיוני ולחלק אותו. להמשיך להשקיע בתורה הקדושה, אבל להשקיע גם בהבנת נפש האדם ובחובתו בעולמו.

■ [מתוך בלבבי משכן אבנה על מסילת ישרים פרק א]

הקשיים שעלולים להיגרם מפיתוח עולם ההרגשות

קודם שנבוא לעסוק בדרכים המעשיות של פיתוח עולם ההרגשות ושילובם בחיי המעשה, נקדים ונאמר, שבמקביל ליתרונות הגדולים שקיימים בפיתוח עולם ההרגשות, עלולים להתעורר בעקבות כך אף קשיים מסויימים.

במה דברים אמורים? רמת הפגיעות של האדם משתנה מאחד לחבירו, ישנם אנשים שהם שבריריים מאד ונפגעים אפילו מאמירה של הזולת שאינה במ־קומה וכדו', כאשר לעומתם ישנם כאלו שהם מחוסנים מפני כך, ואינם נפגעים בקלות.

בדוגמא שלפנינו, ניווכח עד כמה רמת הפגיעות משתנה, ושישנם אנשים אשר אינם צריכים להתמודד כלל עם תופעה זו. לא מזמן נפגשתי עם אדם מסויים, שסיפר לי כי החברותא שלו עושה ברית לבן שלו, והוא לא הודיע לו עליה [כידוע, לא נהוג להזמין לברית], והוא אף פירט בפני את הסיבות לכך, שהיו נראות כנכונות ומוצדקות. שאלתי אותו: 'אילו החברותא לא היה מודיע לך על הברית ללא הסיבות הללו, האם זה היה מפריע לך?' תשובתו המפתיעה הייתה: 'ללא הסיבות הללו אינני רואה סיבה להיפגע מכך, שהרי אף שאנו לומדים יחד, אין זה מחייב אותו להודיע לי על הברית של בנו!' כפי שניתן להבחין, אדם כזה הוא באופן טבעי פחות פגיע, ואין זה נוצר בעקבות 'עבודת מלאכים' מיוחדת שגרמה לו לחוש כך. אולם מאידך, ישנם אנשים שמטבעם הם רגישים מאד, וכל דבר קטן עלול לגרום להיפגע.

לפיכך, צריך לדעת שישנה סכנה מסויימת בכניסה לעולם ההרגשות, מכיון שעבור אותם אנשים שרמת הפגיעות שלהם גבוהה במיוחד, הרי שעולם ההרגשות עלול לגרום להם להיות מתוסבכים ולהרגיש כל הזמן את עצמם, ואף רמת הפגיעות שלהם עלולה להיות מפותחת הרבה יותר. ומי שקצת מכיר חולי נפש, יבחין שעולם ההרגשות שלהם הוא מפותח מאד, אלא שההתנתקות שלהם מהמציאות - קיצונית יותר.

הרי, שכאשר אנו מפתחים את עולם ההרגשות - מחד יש לכך יתרונות גדולים, מאחר ועולם ההרגשות הינו שורש החיות, אולם מאידך עלולים להיווצר מכך קשיים מסויימים. אכן, אף אותם אנשים שנכללים באותה 'קבוצת סיכון' מכיון שהם רגישים מאד, אין הכוונה שעליהם להימנע מלפתח את עולם ההרגשות, אלא עליהם לשים לב לכך וללמוד כיצד להתמודד עם הפגיעות.

ובהקשר לכך אמר הרבי מקוצק על הפסוק: "ויוסיף דעת יוסיף מכאוב" (קהלת א, יח), שדעת זו הרגשה, וא"כ מי שמוסיף הרגשה - מוסיף מכאוב, שהרי ככל שהרגשות של האדם פחות פעילים, באופן טבעי הוא נוטה להיות פחות פגיע. ועל כך אמר הרבי מקוצק, שאוי לו למי שאינו רוצה להוסיף דעת - מכיון שאינו רוצה להוסיף מכאוב.

משל למה הדבר דומה? ישנם אנשים שאינם יוצאים מהבית מכיון שהם חו־שיים מתאונות דרכים. כל בר דעת מבין, שמחד הנהגה כזו אינה ראויה, ולא ניתן לנהל אורח חיים נורמלי בצורה כזו, אולם מאידך, אין הכוונה שאדם צריך להתעלם לחלוטין מכך שישנם תאונות דרכים, אלא כמובן עליו לצאת כאשר הוא צריך מהבית, והחשש מפני התאונות צריך לגרום לו להיזהר יותר.

עם זאת, צריך לדעת כי אנשים שנוטים להסתבך באופן קיצוני עם ההרגשות שלהם, ואין להם את הכלים להתמודד עמהם, הרי שלפעמים עדיף לא לפתח כלל אצל אותם יחידים את עולם ההרגשות.

אכן, מכיון שרוב מכריע של בני האדם אינם מתוסבכים בתוך עצמם, בודאי שפיתוח עולם ההרגשות יכול להביא להם הרבה תועלת, ולפיכך הדברים דלהלן הינם כלפי רוב בני האדם, ולא ביחס למיעוט הבעייתי.

חדות החיים

נשוב ונעסוק בביאור הדרך הנאותה בה נוכל לשלב את עולם ההרגשות בחיי השיגרה, וכיצד נפעיל את הרגשות שלנו במקביל לחיי העשייה, אולם תחילה נגדיר מהו עולם הרגשות פעיל.

(המשך בעמוד ז')

נושאים בפרשה

המשך מעמוד א'

המצטרפים זה לזה. ומחד הם מצטרפים זה לזה, אולם מאידך כל אות עומדת לעצמה. וזהו כתב-ב, כנ"ל, כיתות כיתות.

ומאותו שורש לשון הוא 'כתף'. כי בגולגלתו של אדם הכל אחד, אולם בגופו נפרד לימין שמאל אמצע. יד ימין, יד שמאל, וגופו באמצע. ושורש תחילת הפרדות מתחיל ממקום הכתף. כתף מלשון 'כת', כי הכתף הוא שורש צדדי האדם.

ושורש הפרדות זו נעוצה בחטא אדה"ר. ושם כתוב (בראשית ג, כא) ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם. כתנות שורש 'כתנ' כת-נ ששם שורש כל הפרדות בשורשה. והפרדות זו בדקות אינה יכולה לגעת בשורש העליון ששם ה'אחד', אלא זו הלבשה של הפרדות והוא ענין כותנות, שהפנים הוא אחד בשורשו, אולם בהלבשתו נפרד אפילו בפנימיותו.

וזהו מש"כ (בראשית י, ד) ובני יון, אלימה ותרשיש כתים ודדנים". בחינת דדנים לשון מידנים, מריבה. וזהו "כתים", כתית, כנ"ל. וזהו מבני יון כנגד חנוכה שהוא מאור המנורה כתית למאור. "כתים" לעומת "כתית".

ובקדושה זהו סוכת סו-כת. סו גימטריה יון. 'כת' שהסוכה מצרפת את כל הכיתות לאחד. בבחינת "ופרוש עלינו סוכת שלומך". "ראוים כל ישראל לישיב בסוכה אחת" וזהו בבחינת לבוש המקיף את כל האדם בית - סוכה. אולם ישנו תיקון לכתנת דקלקול כנ"ל שהוא לבוש פרטי אצל האדם, והוא הנאמר אצל יוסף, (בראשית לז, ג) "וישראל אהב את יוסף מכל בניו, כי בן זקונים הוא לו, ועשה לו כתנת פסים".

וזהו שורש דתיקון. אולם גם שם לא היה תיקון שלם ולפיכך כתנת זו גרמה פירוד כנ"ל. וזה שכתוב (שם) "ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו, וישנאו אתו, ולא יכלו דברו לשלום". ולכן דייקא נאמר (שם לז, כג) "ויהי כאשר בא יוסף אל אחיו ויפשיטו את יוסף, את כותנתו את כתונת הפסים אשר עליו". דייקא נאמר את יוסף - את כותנתו - את כתנת הפסים - שזהו הפשטת יוסף מלבוש הפירוד. ועל ידי כך רצו לתקנו שיחזור לאחדות. ■

[מתוך כתבי הרב, שליט"א]

שרש אבוי - המשך אבוי ויין

אנחנו מוצאים את האבוי ביחס ליינ, בכמה הקשרים בדברי חז"ל.

לפי כמה שיטות, חטאו של אדה"ר (שהוא **האבוי** הגדול מכולם, כמ"ט) נגרם ע"י היין: "רבי מאיר אומר, אותו אילן שאכל אדם הראשון ממנו, גפן היה, שאין לך דבר המביא יללה לאדם אלא יין" (סנה' ע.). וכן איתא במדרש (ילקו"ש בראשית פ"ג רמז כ"ז): "ותקח מפריו ותאכל, חסטה ענבים ונתנה לו".

עוד מבואר בדברי חז"ל שהיין קשור ליינ: "דריש עובר גלילאה: י"ג ויין נאמר ביינ: ויחל נח האדמה איש האדמה, ויטע כרם, וישת מן היין, וישכר, ויתגל בתוך אהלה, וירא חם אבי נכנע את ערות אביו, ויגד לשני אחיו בחוץ, ויקח שם ויפת את השמלה, וישמו על שכם שניהם, וילכו אחו"רנית, ויכסו את ערות אביהם, ויקץ נח מיניו, וידע וכו' " (סוגיא דסנה' הנ"ל).

מצד הקלקול שביין, נבחנו י"ג ויין (וויין). בהתאם, על הפ"סוק: "וישתו וישכרו עמו", אמרו חז"ל שמיום שפירשו האחים מיוסף (בחינת **אבוי**, כמ"ש), לא שתו יין, (גם הוא לא שתה יין, הוא היה מעין נזיר). כי להיות באחיה גילוי לני **ולאבוי**, גם ביינ יתגלה.

גם **האבוי** שבאביהוא היה, לפי שיטה אחת, מפני היות נדב ואביהוא שתויי יין.

עוד הוא מרומז בראשי תיבותיו של הפסוק (ישעיה כב יג): "**אֶכְלֶ בְּשׂוֹר וְשָׂתוֹת יַיִן**", המתאר את אי כניעתם של בני-לתוכחת הנביאים (בבחינת הבן סורר ומורה, שגם הוא נכשל ב"משיאכל תרטימר בשר וישתה חצי לוג יין").

ומ"מ הגמ' (בסוגיא דסנה' הנ"ל) מראה את בחינות ה'תיקון לעומת קלקול' שביין (כמו שבכל דבר בבריאה יש צד דתי-קון וצד דקלקול):

- א"ר חנון, לא נברא יין בעולם אלא **לנחם אכלים** ולשלם שכר לרשעים שנאמר: **תנו שכר לאונד ויין למרי נפש** (משלי ו, א).

- רב כהנא רמי, כתיב **תירש** וקרינן **תירוש**? זכה נעשה **ראש**, לא זכה נעשה **רש** (בחינת אביון).

- רבא רמי, כתיב ישמח' וקרינן ?שפח? זכה משמחו, לא זכה משממהו; והיינו דאמר רבא חמרא וריחני פקחין.

גם במיתת נדב ואביהוא היו שתי הבחנות: מצד אחד היה צער וכאב (כמו שמוכח ממה שנשתבח אהרן ב'ידום אהרן', כלומר שהתגבר על צערו ולא צעק את ה'אוי **ואבוי** של ההספד והאבלות כנ"ל), ויש את ההבחנה של "בקרבי אקדש", וכדברי רש"י (ויקרא י ג): "אל משה לאהרן: אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך". עכ"ל.

שתי בחינות אלו מרומזות בשמותיהם של נדב ואביהוא. השם **נדב** הוא לשון של נדבה. זהו רמז על מיתתם בבחינת נדבה וקרבו, "בקרבכם לפני ה'". והשם אביהוא רומז על האבוי והצער שבמיתתם.

1 רש"י: בשי"ן, דמשמע לשון שומם וכו'.

שתי בחינות אלו מושרשות בשתי בחינות שבמעשיהם של נדב ואביהוא. מבחינת ה'נדב', 'בקרבכם לפני השם', כמו שביאר באור החיים הק' (בפרשת אחרי מות), הם נתעלו ונתקרו לשכינה עד שפרחה נשמתם. הם מתו במיתת נשיקה, אלא שבמקום שהנשיקה נתקרב אליהם, הם אלו שנתקרו לה. ע"ש באורך.

ומצד שני, אמרו חז"ל שבחטאם מתו. בחינה זו גורמת צער, והיא סיבה לאבוי, והיא המרומזת בשם 'אביהוא'.

[בדקות, כוחו של אהרן לדום, נבע מהתגלות ה'נדב' ב'אביהוא', כלומר גילוי מעלת בניו גם במקום חטאם].

מבחינת התיקון שביין, הי"ג ויין הפוכים ל"ג ויין שביין. כלומר, מספר י"ג הוא הגימטריא של **אחד**. וכמו שנתבאר, הו' הוא בחינת האת. נמצא ש"י"ג ויין שביין הוא רמז **לאחדות** בין האחים.

"ב אחים היו בני יעקב. כש'וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום", חסרה בחינת ה**אחד**, המצטרפת למספר י"ג, ואז הוין (האחים) נמצאים בבחינת ויין (קלקול האחיה). ולא שותים יין.

אבל כשה**אחד** מצרפם הם נעשים **י"ג ויין**, ושם נאמר "וישתו וישכרו עמו", הוא גילוי ה"י"ג ויין שביין, המצרפם.

נחזור לסוגיא הנ"ל בתחילת השיעור, העוסקת בביאור הפסוק: "למי אוי למי אבוי למי מדינים למי שיח למי פצ" עים חנם למי חכליות עינים. למאחרים על יין, לבאים לחקר ממסך". ואמרו: מרישא לסיפא מדריש [היין מביא לאבוי], ומסיפא לרישא מדריש. [האבוי מביא ליינ]. דר" שות אלו נאמרו מצד היין דקלקול.

אבל כמו שהוזכר, ישנו צד דתיקון ביינ. ננסה להבין את היחס שביין היין לאבוי, בבחינת התיקון.

היין דתיקון הוא היין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. מקורו של יין זה [מששת ימי **בראשית**], מורה על **בא ראש**. וכמו כן, ראינו לעיל: תירוש זכה נעשה **ראש**.

שלא כבקלקול [שבו, לא זכה נעשה רש], כאן חוזר ומת" גלה ה**ראש** דתיקון.

גם, היותו "משומר בענביו **מששת** ימי בראשית", רומז על בחינת ו' (גימ' שש). אבל אין זה ה' דקלקול שהוזכר לעיל בבחינת ה'יין, אלא הוא הו' של 'ימי **בראשית**', דהיינו שבו מתגלית ההתקשרות לשורש העליון, שהוא נקודת ה**אבהות** העמוקה ביותר.

כמו שביין דקלקול מצאנו את שתי המהלכים: 'בא ע"י האבוי', ומביא לאבוי, כך גם יין זה דתיקון נמצאות בו שתי בחינות אלו.

'בא ע"י אבוי', בתיקון, פירושו שע"י צעקת אבוי אל על, הוא זוכה להיושע, ואז בא היין לכוס של הודאה וברכה על הישועה. ומביא לצעקת **אבוי** לאב העליון, כלומר לדרי" שה ובקשה להתאחד בשורש כל האבהות כולם.

בחינת 'בא ע"י אבוי' מתגלית אצל דוד המלך. כמו שאומרים חז"ל: עתיד הקב"ה לתת כוס לצדיקים לברך, וכל אחד אינו מברך, עד שדוד המלך אמר לי נאה לברך: כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא .

הכוס של ברכה הזה נקרא 'כוס **ישועות**', כי הוא בא על הישועה שזכה לה דוד בעקבות הצעקה **אבוי** אל השורש העליון.

ונבאר. כידוע, הגמ' אומרת כי אליבא דאמת, אין לנו וודאות על האבות שהם אכן אבותיהם של בניהם. אנו סו" מכים רק על "רוב בעילות הלך אחר הבעל". ולכן, בכל אב, ישנו צד מסוים של **אבוי** דקלקול.

הקלקול הזה באבהות, הנקרא **אבוי**, התממש אצל דוד המלך, שהיה בו חשש שמא חס ושלום הוא ממזר, עד שא" חיו דחו אותו.

קלקול זה הוא התוצאה של מציאות הספק בעולם. בתי" בת **ודאי** מופיעות אותיות ין. וטעם הדבר הוא לרמז כי ה**נְקָאוֹת** לא מוחלטת: **יני דו**. כלומר, יני עדיין יש כאן אפ" שרות שניה (דו, בלשון ארמית שנים), עדיין יש מקום לה" סתפק.

וע"ז אמר דוד: "כי אבי ואמי עזבוני, וה' יאספני". זו היתה צעקה ההופכת את האבוי דאבלות לאבוי הצועק לאבוי שבשמים.

זהו התיקון דלעת"ל. ה**אבוי** הופך להיות הצעקה לאב הע" ליון. הוא הצעקה של "ה' אלוקינו ה' אחד", בבחינת אבינו שבשמים, שאין אב אלא הוא.

בשעה זו, תיבת ודאי נדרשת כ'**יוד א'** (א' העליון וקוצו של י') הרומזים על בחינת החמישית, כנ"ל. אז, הבן צועק לא" ביו, והאב צועק לאביו העליון שבשמים.

זהו התיקון של משיח בן דוד². כאשר נמחה זרעו של עמלק מן העולם, והספק סר מן העלם, בטלה בחינת הקלקול שבאבוי, שהוא הספק שבאבהות, כנ"ל, ומתגלית שלמות מדרגת האבוי, אבינו שבשמים.

על ישועה זו בא היין בכוס של ברכה לדוד המלך, ועליה הוא אמר: "כוס ישועות אשא, מ"ט? כי בשם ה' אקרא".

בחינת מ'ביא לאבוי' מתגלית בפורים, שבו עיקר החיוב הוא של משתה. היין משמש לתיקון, היפך שמוש לקלקול במשתה אחשוורוש.

על אחשוורוש דרשו חז"ל, בפסוק "ויהי בימי אחשוורוש": "**ויהי בימי** אינו אלא לשון **צער**" (מגילה י, א). **אחשוורוש** - כל שזכרו אומר **אח לראשו**" (זו שיטת רבי יוחנן שם א.).

כזכור, המהרש"א מבאר שלשון **יני** שייך לכאב הראש. נמצא, שאחשוורוש היה גורם **יני לראש**, ובכח היין הביא **לאבוי** דקלקול, שהוא ריחוקם של ישראל מאביהם שב" שמים.

ביין של מצוה, במקום ה'**יני-ראש**' ול'**אבוי**' של אחשו" רש, אנחנו זוכים ל"זכה נעשה ראש" (כנ"ל).

כלומר, בכח היין אנחנו מתעלים לבחינת "עד דלא ידע", בחינה החמישית, ומתקשרים לאבינו שבשמים. זו בחינת **אבוי** דתיקון, שדורשת ומבקשת את ההשלמה והעזרה מכח היחס לאב העליון, כנ"ל. וזו בחינת דבקוּתם של נדב ואביהוא³, עד שפרחה נשמתם בנשיקה. ■ [מתוך שיעורי שמע בלביפדיה מחשבה א-ב אבוי, שיעור זה נמסר ביום ד' בחו" לון ב-20:30, ומשודר בשידור חי של קול הלשון 073.295.1245].

2 המרומז ב'למי אבוי ... למי שיח'.
3 גם מצות מתנות לאבינוים, רמוזה בשמותם של נדב ואביהוא - 'נדבות לאבינוים'.

עומק השכרות

השכרות הראשונה בתורה הקדושה, כתוב בנח, וישכב ויתגל בתוך אהלו. ויתגל יש כאן גילוי של הפשטת הלבושים.

באמת, כאשר האדם לובש כמה לבושים, אפשר להפשיט אחד מן הלבושים, ואז יש יותר קרבה לנקודת הפנימיות. אבל יש מהלך של הפשטת הלבושים לגמרי - "ויתגל", גילוי גמור, גילוי של העצמיות. נכנס יין יצא סוד, היציאה לחוץ, יש התגלות.

אבל צריך לדעת מהו הפשטת הלבושים, מהו הלבוש הפנימי, - מה הסכנה בזה ומה נקודת התועלת שאפשר לקבל מזה.

ככלל, מה שידוע בספרים, שהענין של הלבושים הם השמירה לאדם גם מצד ההתלבשות החיצונית, כאשר האדם מקבל איזושהי מכה וכדו', אם יש איזה לבוש - זה פחות כואב, אבל גם מצד תוקף נקודת הפנימיות שהלבושים הם ענין של כח השמירה של האדם, כמו שמובא בשם ר' פנחס מקוריץ זיע"א, שהוא הקפיד שלא יהיה עניין של קריעה בלבושים, כי קריעה בלבושים זה קריעה בכח השמירה של האדם, וכמו שכתוב על יוצאי מצרים שלא שינו מלבושם, כל השנתות בצורת הלבושים זהו בגדר סכנה.

אבל, באבלות נאמר דין קריעה, דייקא יש דין של קריעה.

הרי שמחד אנחנו מוצאים, שהאבלות נאמר בה דין קריעה, כלומר יש כאן פקי עה של הלבושים, ומאידך "ויתגל בתוך אהלו", גם כאן יש מהלך שהלבושים מקבלים נקודה של הפשטה. צריך להבין מהו האבלות, מהי הקריעה, ומאידך - ימי משתה ושמחה, דייקא גילוי השמחה מתגלה בנקודה של הפשטה של הלבושים.

הלבושים כמו שידוע לבוש הוא אותו שורש של שביל, שיש כאן כל העולם כולו ניוון בשביל חנינא בני, הוא נקודה של התלבשות, הוא השביל הוא הצינור, הוא המשפיע, כידוע. ההמשכה שאנחנו מכירים, צורת הקבלה - היא ע"י לבושים, אבל יש צורה אחרת בהתגלות של היניקה של האדם ממקור החיות.

וביותר עומק, המהלך של יניקה מתחיל משעת הלידה, אבל קודם ללידה זה לא מהלך של יניקה, אלא עובר ירך אמו לחד מאן דאמר, וגם למאן דאמר שלא, אלו ואלו דברי אלקים חיים, אלא מצד מה שהוא עומד לצאת החוצה הוא נקרא לאו ירך אמו, ומצד מה שהוא מקושר לשרשו הוא נקרא עובר ירך אמו. והעובר ירך אמו הוא למעלה מנקודת היניקה כי הוא נכלל במקור הווייתו.

היסוד הפנימי של החילוק בין הלבושים, לאבחנה של הפשטת הלבושים היא מאבחנת היניקה לאבחנה של קודם הלידה.

כל המהלך שאנחנו מכירים, כל הדרכים בעבודה, ככלל ישנם שנים עשר שב טים, והדרך הכוללת כח ה"ג כמו שכתוב בארז"ל, וההתפרדות לאחר מכן לש' בעים. יוצאי ירך יעקב זה בחינה, שיש כאן התגלות בצורת העבודה של שבעים דרכים ויותר התפרדות לאחר מכן, עד ששים רבוא.

כל זה הני מילי בנקודת ההתלבשות, הלבוש, השביל, איך לעבוד את הבורא עולם, אבל כאשר יש הפשטה של הלבוש, כאשר דייקא יש גילוי לנקודה "כי אותך לבדך חפצתי" אין ביקוש אלא למלך מלכי המלכים ברוך הוא - שם יש התבטלות של כל נקודות החילוק, אין נפרדות, הכל אחדות, אחדות הנבראים עם בוראם באמת. כאן דייקא נקודת ההתגלות של הווייתו של יום.

ההתאחדות האמיתית בנפש האדם, היא היא הגילוי מצד המהלך של היום לעי שותם, לעולם בהם תעבודו - לעולם להעלם, זה שמי לעולם - להעלם, דייקא מצד השית אלפי שנין. יש את העולם בהם תעבודו, יש עבודה.

באו ימים אשר אין לי בהם חפץ - כאן מפסיק עולם העבודה, וכל המועדים בטלים חוץ מפורים. הרי שבפורים הגילוי של הנקודה שאין בה עבודה. מצד העבודה, יש עבד, יש את הדרכים איך לעבוד את הבורא עולם. "כולם מרועה אחד נתנו", לשון הגמרא בחגיגה. עבד נאמן קראת לו. מצד כל המהלכים הללו מתגלה כל הברור של נקודת העבודה והמהלכים בנפש האדם איך לעבוד.

(המשך בעמוד ח')

חינוך ילדים (המשך מעמוד ה')

כאשר האדם חווה את מה שעובר עליו, הרי שעולם ההרגשות שלו נחשב לפעיל. נמצא, שהמטרה שאנו צריכים להציב לעצמנו היא, להעמיד את הנפש בתפיסה כזו שהיא מרגשת וחווה מה שעובר עלינו.

כעת ננסה להסביר כיצד מפתחים זאת למעשה. ראשית, השאלה העקרונית בהקשר לכך היא, את מה יש לחוות? שהרי ברור מאליו שאין הכוונה לחוות רק אירועים נדירים שגורמים לנו לשמחה או להיפך ח"ו, אלא כאשר אנו רוצים לשלב זאת בחיי היום יום, הרי שאף המעשים הפשוטים אמורים להפוך לחוויה, וא"כ השאלה הבסיסית היא: כיצד עושים זאת?

ישנו מושג ידוע לכולם שנקרא: 'חדוות חיים'. מהי חדוות החיים? האם חדוות חיים הכוונה שיש לשמוח רק בימים שנוח וטוב לנו, או רק בימים שהכל מסתדר? ברור לכולם שלא! א"כ המושג 'חדוות חיים' שייך בכל מה שעובר על האדם בחייו, והדרך להגיע לכך היא ע"י החוויה ותולדתה, שהאדם ישמח בכל דבר אשר הוא עושה.

במה דברים אמורים? על אף שלרבים הדבר ישמע תמוה מצד עצמו, עלינו לדעת שהחיים מצד עצמם הם שמחים, אף אם המציאות החיצונית יוצרת קשיים. ראייה לדבר, רוב הילדים - באופן טבעי הם שמחים ומאושרים. מתי מתחיל לה לרדת אצלם חדוות החיים? כאשר הם מתבגרים ונתקלים בקשיי החיים, שלעיתים הם שוחקים אותם עד כדי כך שישנם מבוגרים שקשה להוציא מהם חיוך מרוב הסבל שהם עברו. אולם החיים כשלעצמם, באופן טבעי קיימת בהם שמחה.

מלבד השמחה הבסיסית שאמורה להיות קיימת אצל האדם מצד עצם החיים, ישנו מקור נוסף שיכול לספק לאדם תחושת שמחה, והוא חוויות שונות שעוברות עליו, שבכוחם לגרום לו הרגשה חיצונית של שמחה.

נמצא, שבעומק ישנם שני מקורות שעשויות לגרום לאדם שמחה: השמחה הטבעית שעמה האדם נולד, ומלבד זאת ישנן חוויות חיצוניות שבכוחן לגרום לו שמחה. ומעתה, ביחס לשמחה הטבעית, כבר נתבאר לעיל שקשיי החיים מעלימים אותה [אכן, ישנה אפשרות אף להשיב לעצמנו את השמחה הטבעית של עצם החיים, אולם לשם כך נצרך מהלך עמוק, ובמסגרת זו איננו עוסקים בכך], וא"כ מה שנותר לנו הוא, להשיב לעצמנו את חדוות החיים באמצעות החוויות החיצוניות שעוברות עלינו. ולפיכך, ראשית עלינו להתרגל לחוות את הדברים הפשוטים שעוברים עלינו, כאשר זוהי נקודת הבסיס של החיים.

מכיון שזו נקודת הבסיס של החיות, הרי שאין זה משנה אם מה שאנו עוסקים בו הוא ברמה גבוהה או ברמה ירודה, ברוחניות או בגשמיות, אלא בכל דבר שבו

אנו עוסקים עלינו להשתדל לחוות אותו כראוי. ■

[מתוך דע את ילדיך פרק ג]

הפשטת הלבושים

(המשך מעמוד ז')

עומק השכרות

האדם, וכאשר אנחנו רואים שהמועדים מתחילים מניסן, מפסח, והסיום שלהם הוא באדר בפורים, פסח מלשון פה-סח כידוע, סיחון מלך חשבון - מהלך אחר שיחה נאה, כלשון הגמרא בבבא-בתרא, זה בחינה של פסח. שיחה - פה-סח המלך של סיחון. סיחון שהוא מלך, הוא מלך של חשבון. יש כאן מחשבה, יש כאן הת' בוננות ביציאת מצרים. "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים", והראיה היא ע"י סיפור ככל סדר הלילה.

אבל בסוף המהלך של המועדים מתגלה נקודה לגמרי שונה, מתגלה כביכול שני שארנו בסוף במהלך של עבדים, אכתי עבדי אחשורוש אן. אם כן, מה השורש של הגאולה?

מתגלה כאן מהלך, שיש גילוי שהוא למעלה מהעבודות בנפש האדם, ושם האדם מקבל ממנו את מקור חיותו.

ביקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים וגו'. על פי פשוטו ה"ביקש" לא התקיים, נעשה נס ו"רווח והצלה יעמוד ליהודים", אבל דבר שנכתב, ובעומק כל דבר בבריאה הוא כך, אם יש "ביקש" אז יש בחינה שמצד הביקש זה יתקיים באמת, ואיפה זה יתקיים? עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, ששניהם שוים גם בגימטריא כמו שכתוב בספרים (502), ומצד העומק הפנימי מתגלה הנקודה של למעלה מ"אתה בחרתנו". עד דלא ידע חייב איניש לבסומי, זהו המהלך שעיצומו של יום מביא את האדם לתפיסה פנימית של עד דלא ידע.

כאשר האדם מתחיל את העבודה, כביכול הוא מתחיל אותה במהלך של ניסן, מהלך של פסח. לוקח י"ב חודש [ובשנה מעוברת י"ג חודש], עד שמגיע למהלך של ההתגלות של פורים. ומצד התפיסה הזו בעבודה, אז אדם מתחיל מתפיסה שיש עבודה, עד שהוא מגיע לסוף המועדים שזו עבודת מתנה, מתגלה הנקודה של למעלה מן העבודה, שהיא ההתדבקות בו יתברך, הליכה אחר השורש.

אבל יש בחינה הפוכה: נעוץ סופן בתחילתן. הרי לאחר פורים חוזר חלילה, ומגיע עוד פעם ניסן ועוד פסח, ומצד התפיסה הזו הרי שהפסח, שהוא נקודת העבודה, בא אחרי הגילוי של פורים, ובעצם זה שני שורשים כלליים לנקודת העבודה של האדם: יש מהלך שאדם מתחיל בניסן, מתחיל בפסח, ומסיים באדר, בפורים, ומצד זה הוא מתחיל בעולם התמורה, עולם העבודה, עולם הנסיונות, עד שהוא מגיע לנקודה שלמעלה מסיחון מלך חשבון, שלמעלה מן המחשבה, ביטול הדעת שזה עד דלא ידע בפורים.

אבל מאידך יש נקודה של עבודה, שהאדם מתחיל את העבודה מהפורים, ולאחר מכן במהלך של חשבון. זה חשבון שמגיע מנקודת ההתדבקות של הנברא ביוצרו.

[מספר בלבבי משכן אבנה ח"ו פרק יז] ■ [המשך בשבוע הבא אי"ה]

אבל כאשר החיפוש הוא אליו יתברך, כאשר דייקא מתגלה נקודה של הפשטת הלבושים, ובאמת החיפוש הוא מבואר: לראות את מלכנו - שם כבר אין הת' חלקות. איהו וגרמוהי חד, איהו וחיוהי חד, יש התאחדות בעצם של כל שבילי העבודה.

כלפי מה הדברים אמורים?

הרי ברור ופשוט הדבר, שזה הארה ליום. יתר על כן, כל שנה שני ימים - מוקפין ופרזים - עד שיש כאן מהלך של פורים המשולש, יש קביעה וקיימא, חזקה, נקבע הדבר ביום. שלשה ימים יוצר קביעות שפורים הוא לא אזיל, יש לו קביעות.

מה הקביעות שנקבעת דייקא להמשך?

הרי פשוט וברור הדבר, שפורים עבר עוד שנה, ועוד שנה, ואנחנו חוזרים לעולם העבודה, חוזרים להעלם, אז מהו גילוי של יום?

כאן צריך לדעת את הנקודה הפנימית שהיא בעצם השורש של העבודה. "מה העבודה הזאת לכם" זה אחד מארבע שאלות שנמצא שיש להם גילוי ביציאת מצרים בליל פסח. במצרים התגלה מהלך "עבדי הם ולא עבדים לעבדים", "ממצרים גאלתנו מבית עבדים פדיתנו", ומתגלה היציאה מעבודת של מלך פרעה להיות עבדי הקב"ה.

מה שאין כן בפורים, לשון הגמרא במגילה "אכתי עבדי אחשורוש אן", הרי שאין גאולה לנקודת העבודת. אם כן מה נקודת הגילוי? נקודת הגילוי שאם זה "עבדי" - אז זה בחינה של אחשורוש. יש כאן גילוי יתר מהנקודה שמתגלה במ צרים. במצרים יש כאן ביטוי שיש יציאה מעבודת לחרות, אבל בביור יותר זה "עבדי הם ולא עבדים לעבדים". פועל יכול לחזור בו בחצי היום, הוא משתנה רק ממצב של עבודת לנבראים ומתגלה בו העבודת למלך מלכי המלכים. ושורש הגאולה במצרים הוא משה, "כי עבד נאמן קראת לו".

מה שאין כן בגאולה של פורים אין גאולה לבחינת עבודת. אכתי עבדי אחשורוש אן, העבודת נשארה כביכול בנקודת הגלות. מתגלה נקודה של למעלה מהעב' דות, למעלה מהעבודה, וזה גופא סוד הגאולה.

הגאולה שצריך לדעת שיש מקום בנפש שאין בו עבודה. סוד הקליפה שיש לה מחיה בפורים, הוא עמלק - סוד בספק. ביאור מחיית עמלק: כאשר יש לאדם עבודה - יש לו ספק. כולם מלאים בספקות. אבל כאשר מתגלה הנקודה שלמעלה מנקודת העבודה - שם אין ספק.

כאשר יש התדבקות במלך מלכי המלכים הקב"ה, יש גילוי של "הודאי שמו". יש ודאי, אבל ודאי אחד - הוא יתברך שמו! כל דבר שנמצא בזמן - נמצא בנפש

שאלות ותשובות

שאלה איך גורמים לילדה בת 3 וחצי לשתף פעולה ולהקשיב כשהיא מקבלת פינוק בבית ובגן היא ממשיכה לדרוש יחס אישי.

תשובה יחס מתוך שקיפות פנימית.

שאלה יש אצלה גם התנהגות של אי שביעות רצון מעצמה למשל ציור שציירה היא אח"כ תבקש דף חדש ותגיד שהציור לא יפה.

תשובה למצוא בכל דבר את היפה באמת ולבטאות אותו בהתפעלות כנה.

שאלה איך מייצרים אצלה הקשבה ורצון לשתף פעולה ולפתח קשר

ע"י דבור ולא ע"י בכי או אלימות.

תשובה עיקר היחס [יש לתת לה] כאשר היא מדברת ולא מתוך בכי.

שאלה איך מלמדים ילדים לפתח אהבת הזולת ע"י שיח שיתוף חברים במשחק עזרה לאחר וויתור.

תשובה סיפור על אחרים שעושים כן, מתוך חויה חושית.

שאלה איך הורה טרי בונה סמכות בריאה מול הילד כך שהילד לא ינסה אותו ויבדוק גבולות.

תשובה רוב נעימות, גבולות מועטים מאד, אבל החלטיים.

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בכתובת: rav@bilvavi.net ויועברו אל הרב

הצטרף לרשימת העלון מדי שבוע ע"י [אימייל subscribe@bilvavi.net](mailto:subscribe@bilvavi.net)

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.395.2440

לעורך ובכל ענייני העלון: parsha@bilvavi.net | לקחת חסות עבור עלון שבועי: sponsor@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829